

Анотації курсів для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія

Освітньо-професійна програма: Психологія (практична психологія)

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Навчальний курс передбачає ознайомлення студентів зі структурою сучасної психологічної науки, базовими принципами і поняттями культурно-історичного підходу до формування людської психіки, діяльнісного підходу, з основними психічними процесами, індивідуально-психологічними особливостями особистості. На заняттях студенти мають опанувати категоріально-понятійний апарат психології, оволодіти навичками роботи з першоджерелами, довідковою літературою з психології.

Основними розділами курсу є предмет, стан, структура і методи сучасної психології; розвиток психіки та свідомості; особистість в діяльності та спілкуванні; психічні процеси (увага, відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява, емоційно-вольові процеси); індивідуально-психологічні особливості особистості (темперамент, характер, здібності).

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Метою курсу є забезпечення майбутнього спеціаліста-психолога засобами ефективного опанування освітньо-професійної програми. Зміст курсу розкриває основні напрямки реалізації діяльності професійних психологів; специфіку діяльності студента-психолога (навчальної, навчально-дослідницької).

Основні теми (модулі) курсу: Організація розумової праці. Модель спеціаліста. Поняття про професійно-важливі якості. Вимоги до теоретичної підготовки психолога. Специфічні особливості професійної діяльності психолога. Здатність до організації та проведення прикладних досліджень. Професійна підготовка та психологічна готовність до професійної діяльності випускників-психологів. Форми організації навчання у процесі професійної підготовки.

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Мета курсу – забезпечення розуміння студентами суті наукового підходу до вивчення соціально-психологічних явищ, їх проблем та закономірностей; володіння уміннями дослідження та удосконалення міжособистісних стосунків у малих групах.

Курс соціальної психології складається з таких розділів: соціальна реальність, удосконалення суспільних відносин, соціальна структура суспільства; принципи дослідження соціальних явищ; вимоги до емпіричного дослідження груп та міжособистісних стосунків; структура, зміст, форми та

проблеми спілкування; неформальне спілкування; механізми соціального впливу у процесі спілкування; мала група як соціальний феномен; психологічна характеристика великих соціальних груп; методологічні проблеми та наукові дослідження в галузі соціальної психології.

ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Основна мета засвоєння курсу: «Диференційна психологія» полягає у формуванні у студентів теоретичних знань про індивідуальні, групові і типологічні психологічні відмінності між людьми, ознайомленні з класичними та новітніми їх класифікаціями; становленні системи уявлень про формально-динамічні, предметно-змістові та духовно-світоглядні відмінності індивідуальності.

Дисципліна «Диференційна психологія» дає можливість студентам набути додаткових фахових компетенцій з загально-професійного циклу підготовки.

Завдання дисципліни – сформувані у студентів науковий підхід до вивчення особливостей психічного життя людини й законів розвитку і функціонування психіки; розширити діапазон знань про сутність відмінностей у індивідуально-типологічній сфері особистості.

Основні знання про: завдання і функції диференційної психології; прийоми і способи наукової класифікації; переваги і обмеження психологічних типологій, особливості створення професійних типологій; поняття індивідуальності як інтегральної біопсихосоціальної характеристики людини; психофізіологічні основи індивідуальних відмінностей; розуміти етнокультурні передумови індивідуальних відмінностей.

ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Мета викладання курсу «Вікова психологія» полягає в усвідомленні значущості знань про віковий розвиток особистості та можливість їх застосування в умовах організованого навчально-виховного процесу; формування у студентів діалектичного підходу до розуміння психіки конкретного учня; озброєння ефективними засобами керування процесом становлення особистості і розвитку психіки на різних вікових етапах.

У змісті програми навчальної дисципліни: дослідження закономірностей психічного розвитку на різних етапах її індивідуального життя (онтогенезу) як предмет вікової психології. Методи вікової психології. Психічний розвиток, основні концепції психічного розвитку, його умови та періодизація. Психологічна характеристика особливостей психічного розвитку в ранньому дитинстві, дошкільному, молодшому шкільному, середньому шкільному (підлітковому) та старшому шкільному (юнацькому) віці. Розвиток пізнавальних процесів. Формування моральних якостей,

самосвідомості, внутрішньої позиції, соціальної активності в різні вікові періоди. Психологія дорослої людини та особливості психології старості.

В результаті вивчення дисципліни «Вікова психологія» студенти повинні сформувані такі знання і уміння:

Знати:

- основні закономірності розвитку дитини на кожному етапі онтогенезу; новоутворення, сенситивні періоди, провідні види діяльності;
- методи наукового дослідження та вивчення психічних властивостей особистості;
- фактори і умови формування особистості дитини, її ефективного навчання і виховання.

Уміти:

- здійснювати контроль за особливостями розвитку інтелектуальної та особистісної сфери учнів, динамікою розвитку учнівського колективу;
- застосовувати корекційно-розвивальні прийоми впливу на психіку учнів;
- здійснювати виховну роботу, спираючись на знання індивідуально-вікових особливостей особистості учнів;
- створювати оптимальні умови навчання, спілкування, творчої активності учнів та учнівських колективів.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Мета викладання навчальної дисципліни: надання суб'єктам професійного становлення психолого-педагогічної допомоги при виборі профільного навчання, професії, шляхів одержання професійної освіти, а також актуалізація професійно-психологічного потенціалу особистості з метою формування свідомого професійного самовизначення. Забезпечення студентів знаннями про наукові основи профорієнтації: концепції, тенденції, закономірності, принципи та критерії становлення профорієнтації як системи формування наукових понять та науково упорядкованих базових уявлень про всі аспекти активності людини як суб'єкта праці, оволодіння основними формами та методами профорієнтаційної роботи з різними соціальними групами; організацію цієї роботи та управління профорієнтаційними процесами.

Під час вивчення курсу студенти повинні вільно володіти та застосовувати методи психодіагностики для комплексного підходу при вивченні особистості учня (психологічні особливості, процеси, якості особистості, психомоторику) у зв'язку із завданнями профорієнтації.

Завдання вивчення дисципліни:

- 1) формування професіознавчої компетентності;
- 2) розвиток професіознавчих компетенцій;
- 3) забезпечення психологічного компетентного супроводу професійного життя людини;
- 4) формування професійно-психологічної компетентності.

В результаті вивчення курсу необхідно **знати:**

- предмет та задачі профорієнтації на сучасному етапі розвитку суспільства;
- історію розвитку профорієнтації у Вітчизняній психології;
- актуальні та перспективні проблеми профорієнтації;
- структуру профорієнтаційного процесу як системи та місце людини в цій системі;
- методологічні, теоретичні та методичні основи побудови досліджень в профорієнтації;
- багатоманітність професій та психологічні принципи їх класифікацій;
- діагностичні методи, що застосовуються при зборі та аналізі інформаційних даних про особливості особистості у зв'язку із завданням профорієнтації;
- принципи, зміст, форми, методи і систему профорієнтаційної роботи з учнями на різних етапах її проведення,

уміти:

- визначати профорієнтаційну спрямованість навчальної, трудової та суспільної діяльності учня, що стоїть перед вибором у відповідності з його інтересами, здібностями, характеру та здоров'ям.
- навчити розвивати інтереси, здібності учнів та клієнтів в процесі діяльності з метою підвищення кваліфікації та професійного рівня;
- характеризувати професії за типом, класом, відділом та групою у відповідності з їх класифікаційними ознаками;
- ефективно проводити профорієнтаційну роботу з учнями;
- визначати професійну спрямованість особистості, визначати психологічні особливості та якості, співвідносити отримані дані з вимогами професії до психофізіологічних та психічних особливостей та якостей особистості;
- проводити профорієнтаційні заходи з різновіковими групами учнів;
- виявляти професійні схильності школярів, активно впливати на формування професійної спрямованості учнів у відповідності з їх бажаннями, психофізичними особливостями особистості та потребами суспільства.

РОБОТА ПСИХОЛОГА З БАТЬКАМИ

Метою викладання дисципліни є вивчення закономірностей сімейного виховання, засвоєння основних напрямків роботи психолога з батьками в закладах освіти та формування уміння надавати кваліфіковану психологічну допомогу батькам у сфері сімейного виховання. Завданнями вивчення дисципліни є: вивчення основ сімейного виховання в контексті його впливу на психічний розвиток та становлення особистості дитини; аналіз проблем і деформацій сімейного виховання в умовах сучасного українського

суспільства, розробка шляхів їх профілактики та корекції; ознайомлення з основними напрямками та формами роботи психолога з батьками в закладах освіти; формування умінь адекватно та ефективно застосовувати різні форми роботи психолога з батьками в закладах освіти; формування знань, умінь та навичок психодіагностичного дослідження сім'ї і сімейного виховання; вивчення основ психоконсультативної та психокорекційної роботи психолога з батьками.

Даний навчальний курс складається з 3 розділів: Психологія сім'ї в контекстів пливку на психічний розвиток та становлення особистості дитини. Психологія дитячо-батьківських стосунків. Форми роботи психолога з батьками: просвітницька, психодіагностична, психологічне консультування та психокорекція.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Програма курсу передбачає опанування студентами знань щодо методології психологічного експерименту, передумови та етапи розвитку експерименту в психології, місце експериментальної психології у системі наукового знання; вимог до знань і вмінь експериментатора, деонтології дослідницької діяльності; теорії та практики експерименту: нормативами наукового мислення, структурою експериментального дослідження, його планами та процедурами, методами виміру експериментального ефекту та обробки отриманих результатів; практичних прийомів по плануванню, організації та проведенню експериментів, інтерпретації та представленню результатів; неокласичні та класичні підходи в експериментальних дослідженнях, проведеними в різних галузях психологічної науки. Пояснювати та розрізнявати основні типи та види експериментальних досліджень, які використовуються в науковій психології.

Студент повинен навчитися формулювати теми та генерувати ідеї експерименту у теоретичні та емпіричні знання, означувати їх структурні компоненти; формулювати гіпотезу, будувати план і програму психологічного дослідження; вивчати літературні джерела, здійснювати теоретичний аналіз, реферувати наукову літературу; здійснювати емпіричне дослідження та аналіз інформації, зібраної у процесі психологічного експерименту.

ПСИХОДІАГНОСТИКА

Програма курсу передбачає вивчення сутності, змісту, будови методів виявлення та виміру індивідуально-психологічних особливостей особистості та соціально-психологічних особливостей групи. У результаті вивчення дисципліни студенти опановують діагностичні засоби дослідження різних

пізнавальних процесів, властивостей особистості, її мотиваційної та емоційної сфери, міжособистісних стосунків тощо.

Мета викладання психодіагностики як навчальної дисципліни полягає у підготовці майбутнього спеціаліста-психолога до здійснення психодіагностичної роботи з метою моніторингу розвитку особистості. Програма курсу спрямована на формування у студентів теоретичних *знань* щодо змісту психодіагностики як науки, особливостей будови та використання діагностичного інструментарію. Студент здобуває практичні уміння проводити діагностичне обстеження психіки клієнтів на різних вікових етапах, розробляти психодіагностичні комплекси, користуватися апробованими і стандартизованими діагностичними методиками, а також самостійно конструювати потрібні малоформалізовані діагностичні засоби.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетенції**:

- здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій;
- здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження;
- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

ПСИХОЛОГІЯ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчальна дисципліна «Психологія мовленнєвої діяльності» спрямована на озброєння студентів знаннями основ психолінгвістики та передбачає розкриття психологічних закономірностей функціонування і розвитку мовлення як засобу спілкування, мислительної діяльності та способу самовираження особистості. У змісті програми – питання вивчення психологічних аспектів мовленнєвої діяльності, моделей породження та сприймання мовлення, особливостей усного і писемного мовлення, характеристики мовної особистості, її становлення в онтогенезі.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні уявлень майбутніх фахівців про особливості мовленнєвої діяльності та готовності до реалізації практичних завдань, пов'язаних з мовленнєвим розвитком учасників комунікативного процесу.

Завдання курсу:

- формування уявлень про мову і мовлення у контексті психолінгвістичних досліджень
- засвоєння системи категорій і понять теорії мовленнєвої діяльності
- оволодіння навичками здійснення психологічного аналізу структури та перебігу мовленнєвої діяльності, визначення індивідуальних особливостей мовлення суб'єкта
- опанування основними технологіями розвитку мовленнєвих здібностей особистості на різних вікових етапах

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетенції**:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом теорії мовленнєвої діяльності;
- здатність застосовувати теоретичні знання у практичних ситуаціях професійної діяльності;
- здатність вивчати, аналізувати та пояснювати мовленнєві явища, ідентифікувати психологічні проблеми мовлення та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування вербальної складової психічних явищ в контексті професійних завдань;
- здатність презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ЕТНОПСИХОЛОГІЯ

Навчальна програма з дисципліни «Етнопсихологія» викладається для здобувачів I (бакалаврського) освітнього рівня спеціальностей 053 Психологія, 016 Спеціальна освіта.

Метою викладання дисципліни є ознайомлення майбутніх фахівців з теоретичними і емпіричними основами етнопсихологічної науки, розширення розуміння національних особливостей, пізнавальних, емоційно-вольових процесів, а також станів і властивостей представників різних етносів; соціально-психологічних процесів і явищ, що виникають серед різних народів; етнічну свідомість і самосвідомість, етнічні цінності та національні характери. Оволодіння феноменологічними основами науки надасть практичних можливостей ефективної співпраці в полі етнічних колективах або інших об'єднаннях.

Запровадження навчального курсу з етнопсихології у вузах України є поштовхом до потреб відродження інтересу майбутніх фахівців до національно-специфічних, національно-психологічних особливостей людини.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ

Курс присвячений вивченню основних теоретичних та методичних питань викладання психології в середній школі. Метою курсу є надання студентам теоретичних знань про методичні проблеми уроків та інших навчальних занять з психології, особливості їх підготовки та проведення. В межах даного курсу студенти ознайомлюються з історією викладання психології, а також з технологією розробок навчального курсу з психології.

Даний курс дозволить студентам визначити сучасні підходи до вивчення психології та розкрити специфіку її викладання як гуманітарної

дисципліни. Однією з цілей вивчення психології є засвоєння студентами методів побудови взаємодії та спілкування під час сумісного рішення різноманітних життєвих ситуацій в процесі оволодіння психологічними знаннями. Розглядаються питання методики підготовки та проведення занять з психології; використання наочності, технічних засобів навчання при вивченні психології; обговорюються особливості різних форм організації навчального процесу та позаурочної навчальної діяльності, гурткової роботи. На заняттях з курсу «Методика викладання психології» викладач організовує зі студентами ситуації продуктивної взаємодії та сумісної творчої діяльності, спрямовані на актуалізацію досвіду, який вже є у студентів та на «створення зони перспективного розвитку».

ОСНОВИ ПСИХОКОРЕКЦІЇ

Мета вивчення дисципліни полягає в ознайомленні студентів з основами психокорекції як напрямом психологічної допомоги; оволодінні знаннями, уміннями і навичками здійснення психокорекційної роботи; засвоєнні і відпрацюванні комплексу способів і прийомів психокорекції в умовах індивідуальної та групової роботи.

Зміст дисципліни включає теоретичні підходи та напрями психокорекційної роботи. Зміст і види психокорекції. Принципи і методи корекційної роботи. Механізми психокорекційного впливу. Етапи психокорекції. Особливості індивідуальної та групової психокорекційної роботи. Специфіка проведення психологічної корекції пізнавальної сфери, особистісного розвитку, міжособистісних стосунків у різному віці. Методи поведінкової корекції. Метод систематичної десенсибілізації. Імерсійні методи: повені, імплузії, парадоксальної інтенції. «Жетонний» метод. Морітатерапія. Холдінг. Імагометод. Психогімнастика. Психодрама. Корекційно-розвивальні програми, вимоги до їх побудови. Методичний аналіз психокорекційного заняття. Протоколювання процесів групової взаємодії. Види психокорекційних груп. Структурована рефлексія проведеної роботи. Індивідуальна консультативно-корекційна робота. Проблема визначення ефективності проведеної корекційно-розвивальної роботи.

ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА В СИСТЕМІ ОСВІТИ

Навчальна програма з дисципліни «Психологічна служба в освіті», що викладається для здобувачів I (бакалаврського) освітнього рівня спеціальностей 053 Психологія, 014.01 Середня освіта (Українська мова і

література) включено розділи, що дозволяють узагальнити теоретичні та практичні знання з різних психологічних дисциплін, навчитися використовувати їх на практиці з метою ефективної організації психологічної служби в освітніх закладах різного типу. У курсі поєднується розгляд як теоретичних, так і практичних аспектів роботи практичного психолога в освіті. Акцент робиться на технологічних аспектах діяльності психолога в системі освіти, починаючи від організації його праці, взаємодії з педагогічним колективом та закінчуючи конкретними методиками, які використовуються в роботі з усіма суб'єктами навчально-виховного процесу та їхніми сім'ями.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Психологія виховання – один із розділів педагогічної психології, який передбачає розгляд таких проблем як соціально-психологічні та теоретичні аспекти виховної діяльності, психологія сімейного виховання, закономірності виховного процесу на різних етапах онтогенезу, психологічні особливості виховання дітей з асоціальною поведінкою, психологія самовиховання. Предметом дисципліни є процес формування особистості внаслідок різноманітних виховних впливів.

Основне завдання курсу – вивчення психологічних закономірностей активного і цілеспрямованого формування особистості в процесі виховання; дослідження кількісних, якісних та структурних змін у психіці дитини та змісту новоутворень, які виникають під впливом різних методів виховання та встановлення їх ефективності.

Мета курсу передбачає розв'язання як теоретичних, так і практичних завдань, результат яких фіксується у знаннях та вміннях. Вимоги до знань та умінь:

Знати:

- загальні закономірності та індивідуальні відмінності процесу формування особистості на різних етапах онтогенезу;
- психологічні закономірності та умови ефективної організації виховної діяльності;
- психологічні особливості виховання в сім'ї;
- можливі помилки та труднощі в процесі виховання, шляхи їх запобігання та усунення;
- основні закономірності психології самовиховання та керівництва самовихованням.

Уміти:

- використовувати знання психологічних основ виховної діяльності у практиці роботи практичного психолога, соціального педагога, вихователя;
- аналізувати психолого-педагогічні ситуації, пов'язані з виховною діяльністю;

- надавати консультативну допомогу з питань виховної діяльності та самовиховання;
- встановлювати ступінь адекватності виховних впливів індивідуально-психологічним та віковим особливостям вихованців, їх ефективність;
- володіти основними методами, прийомами та засобами саморегуляції у процесі самовиховання.

ПРАКТИКУМ З ПСИХОКОРЕКЦІЇ

Основна **мета** навчального курсу – ознайомлення студентів з технологіями психокорекційної діяльності та практичне оволодіння знаннями, уміннями і навичками психологічної допомоги клієнтам; засвоєння і відпрацювання комплексу способів і прийомів психокорекції в умовах індивідуальної та групової роботи. Курс вивчається студентами протягом кількох років навчання, кожна частина – в окремому семестрі, 7 – 10 навчальних днів.

Завдання вивчення дисципліни: оволодіти вмінням складання корекційно-розвивальних програм; підготовка згідно вимог необхідних для проведення занять стимульних та наочних матеріалів; оволодіти навичками проведення індивідуальної та групової корекційно-розвивальної роботи.

Заняття з практикуму відбуваються у формі тренінгу, який містить інтерактивні методи роботи тривалістю 6-8 годин у малих групах. До змісту практикуму входять розділи, які стосуються психокорекції міжособистісних стосунків у групі, психокорекції когнітивних функцій, психокорекції особистісної сфери. Студенти здобувають досвід групової взаємодії, практики роботи у Т-групах.

ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ

Основна **мета** навчального курсу – ознайомлення студентів із технологіями проведення соціально-психологічних тренінгів та практичне оволодіння знаннями, уміннями і навичками психологічної допомоги клієнтам під час проведення соціально-психологічних тренінгів; засвоєння та відпрацювання комплексу способів і прийомів розвивальної й психокорекційної спрямованості в умовах групової роботи. Завдання курсу полягає в розвитку вміння складати корекційно-розвивальні програми соціально-психологічних тренінгів та в удосконаленні навичок проведення соціально-психологічних тренінгів.

Даний навчальний курс носить комплексний характер та складається із змістовних частин, що стосуються сутності та особливостей проведення соціально-психологічного тренінгу. Теоретична частина містить наступні розділи: історія становлення та своєрідність соціально-психологічного тренінгу; психологічні особливості тренінгової групи; основні підходи соціально-психологічного тренінгу та їх характеристика. Практична частина

навчального курсу спрямована на поглиблення та вдосконалення у студентів навичок підготовки програм та проведення соціально-психологічних тренінгів. Йдеться про формування професійних якостей та компетенцій майбутніх психологів.

АРТТЕРАПІЯ

Мета курсу полягає у здатності сформувати в майбутніх психологів базові знання, вміння та навички, які є необхідними для здійснення ефективної психологічної роботи з категоріально-поняттєвим апаратом арттерапії у контексті науково-психологічної діяльності та практичної психологічної допомоги людині. В процесі навчальної діяльності майбутньому психологу надається: загальна інформація щодо основних напрямків розвитку психологічної науки і практики в аспекті реалізації яких здійснюються арттерапевтичні розробки у методологічному, концептуальному, методичному, емпіричному та безпосередньо-практичному планах; окреслюються студентам найбільш суттєві теоретико-методичні та практичні аспекти істотних системоутворюючих компонентів структури сучасних арттерапевтичних розробок та їх взаємозв'язку; пізнають особливості, відповідні характерні риси та специфіку арттерапії, як окремої, самостійної галузі психологічної науки та практики.

У процесі вивчення дисципліни розкривається зміст таких тем: Базові поняття арттерапії. Історія розвитку арттерапевтичної діяльності. Інструментарій арттерапевтичної діяльності. Основні поняття та етапи психологічного консультування з використанням методів арттерапії. Особливості сприйняття продуктів творчості клієнтів в різних видах мистецтва. Основні етапи психологічного аналізу казок. Бібліотерапевтичні техніки для вирішення ресурсних завдань. Піскова терапія. Загальні уявлення про ігрову терапію. Механізми психокорекційного впливу музики на людину. Арттерапевтична робота з дітьми і підлітками. Специфіка використання арттерапії в соціальній сфері.

ПСИХОЛОГІЯ ВАЖКОГО УЧНЯ

Мета курсу – підготувати майбутніх психологів до роботи з різними категоріями «важких» дітей. Програма курсу спрямована на формування у студентів теоретичних знань щодо психологічної характеристики різних категорій «важких» учнів та особливостей організації їх психологічного супроводу.

Зміст курсу складається з наступних розділів: феномен «важкої» дитини як наукова проблема; психологічна характеристика невстигаючих, недисциплінованих, соціально та педагогічно занедбаних учнів, дітей з затримкою психічного розвитку; дитяча агресивність; діти з ігровою та

комп'ютерною залежностями; адиктивна та кримінальна поведінки як крайні форми соціальної дезадаптації. Під час вивчення курсу студенти розробляють програми психологічного супроводу різних категорій «важких» учнів.

ПРОФІЛАКТИКА ДЕЛІНКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Під час вивчення курсу розглядаються психологічні закономірності феномену «делінквентна поведінка», чинники, що впливають на процес її виникнення та аналізуються основні групи причин розвитку такої поведінки. Розкривається зміст делінквентної поведінки, її особливості та види. Розглядається сутність делінквентної поведінки з огляду соціально-правового, юридичного та соціально-психологічного підходів. Поруч із системним аналізом мотивації протиправної поведінки, значна увага приділяється психологічній характеристиці підлітків, схильних до правопорушень та особливостей організації корекційної роботи з ними. Особливу увагу приділено організації профілактичної роботи з учнями, які демонструють делінквентну поведінку. Йдеться про основні напрямки профілактики девіацій, стадії та форми профілактичної роботи, критерії ефективності профілактики девіантної поведінки та особливості здійснення профілактичної роботи в межах превентивної педагогіки.

ПОРІВНЯЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Навчальна дисципліна покликана сформувати у студентів уявлення про походження та закономірності розвитку психіки в процесі еволюції; теоретичні проблеми генезису психіки та свідомості; місце людини як виду *Homo sapiens* у світі живих істот. Практичний аспект вивчення дисципліни представлено прийомами і методами порівняльного аналізу психічної діяльності людини і тварин, якими оволодівають студенти.

Зміст курсу складають наступні теми: Історія становлення порівняльної психології (зоопсихології). Зв'язок порівняльної психології з іншими науками та її роль у розумінні основних закономірностей поведінкових актів людини. Зоопсихологія і антропосоціогенез. Проблеми зародження психіки. Основні етапи розвитку психіки тварин в процесі еволюції. Основні форми поведінки тварин. Научіння та його види. Стадії психологічного розвитку тварин. Проблема мислення у тварин, його біологічна обмеженість. Походження людини, фактори антропосоціогенезу. Знаряддя тварин і знаряддя праці

людини. Проблема зародження суспільних відносин і членороздільного мовлення.

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Метою викладання дисципліни є: оволодіння студентами системою загально-теоретичних знань з педагогічної психології; усвідомлення значущості знань з педагогічної психології як необхідної умови професійної майстерності педагога-вихователя; формування практичних умінь та навичок використання знання психологічних особливостей навчально-виховного процесу у професійній діяльності; озброєння студентів прийомами самостійного набуття знань, самоорганізації діяльності, навчання та самовдосконалення.

Завданнями вивчення дисципліни є: вивчення основних психологічних закономірностей організації навчально-виховного процесу; формування знань про види та структуру учбової діяльності, види та моделі керування навчальною діяльністю, механізми, методи та прийоми виховної діяльності; вивчення факторів і умов, які сприяють оптимізації навчально-виховного процесу; практичне використання знань з педагогічної психології для оптимізації навчально-виховного процесу; аналіз проблем навчання і виховання дітей в умовах сучасного українського суспільства, розробка шляхів їх профілактики та корекції; формування знань і умінь використання сучасних методів наукового дослідження з метою моніторингу особливостей навчально-виховного процесу; здійснення навчально-виховної роботи з дітьми на основі знань індивідуально-вікових особливостей; формування практичних умінь та навичок створення оптимальних умов для психічного розвитку як окремої особистості, так і дитячих колективів.

Даний навчальний курс складається з 4 розділів: психологія учіння і учбової діяльності, психологія навчання, психологія виховання та психологія вчителя.

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Мета курсу полягає в ознайомленні майбутніх практичних психологів з основними етапами розвитку психології як науки, у розкритті сутності основних напрямків зарубіжної та вітчизняної психології.

Програма курсу включає такі розділи: Історія психології, її предмет і завдання. Принципи, методи і джерела історії психології. Розвиток психологічних уявлень в період Античності та Середньовіччя. Проблеми психології у період Нового часу та епоху Просвітництва. Природничо-наукові передумови виникнення психології як самостійної науки. Експериментальний

період розвитку психології XIX – XX століття. Психоаналіз З.Фрейда. Аналітична психологія К.Юнга. Індивідуальна психологія і психотерапія А.Адлера. Соціокультурна теорія особистості К. Хорні. Гуманістичний психоаналіз Е.Фромма. Его-психологія Е.Еріксона. Психосинтез. Бейхевіоризм, необейхевіоризм, соціальний бейхевіоризм. Гештальтпсихологія та гештальттерапія. Гуманістична психологія. Логотерапія. Когнітивна психологія та психотерапія. Генетична психологія. Трансактний аналіз. Нейролінгвістичне програмування. Позитивна психотерапія. Внесок Л.Виготського, С.Рубінштейна, О.Леонтьєва, П.Гальперіна, Д.Ельконіна, Г.Костюка у розвиток вітчизняної психології. Історія виникнення та становлення зарубіжних та вітчизняних психологічних служб.

ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ

Дисципліна «Основи патопсихології» спрямована на ознайомлення студентів зі змістом та завданнями патопсихології як науки, основними патопсихологічними синдромами та особливостями проведення патопсихологічної діагностики. Об'єктом вивчення курсу є патологічні стани мозку, а предметом – зміни психічної діяльності при патологічних станах мозку у зіставленні із нормою.

Метою даної дисципліни є навчити студентів користуватись широким арсеналом діагностичних прийомів і методик, надати можливість майбутньому практичному психологу оволодіти знаннями психологічних механізмів виникнення і динаміки психопатологічних розладів, що створить фундамент для успішної діагностики та психологічної корекції найбільш поширених форм психічної патології.

Завдання дисципліни: ознайомити студентів з основними відхиленнями у розвитку психічної діяльності людини; навчити користуватись широким арсеналом діагностичних прийомів і методик; розвинути у студентів вміння робити психологічний аналіз складних ситуацій взаємодії з особами, які мають відхилення у психічному розвитку; навчити студентів на основі результатів психологічної діагностики робити психологічні висновки, а також розробляти й впроваджувати відповідні програми психологічної корекції.

ОСНОВИ ПСИХОГІЄНИ

Основна мета викладання навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів з основами психогієни, структурою і історією становлення даної дисципліни, а також в оволодінні загальноприйнятими методами, прийомами та засобами психогієни в умовах психологічної служби закладів освіти. В процесі вивчення курсу студенти-психологи оволодівають навичками у вирішенні практичних завдань охорони здоров'я людини, надання психологічної допомоги учням і вчителям в системі

психологічної служби, психологічної допомоги потерпілим в екстремальних ситуаціях.

Програма курсу включає в себе такі розділи як психічне здоров'я, важкі психічні стани, можливості саморегуляції, можливості психотерапії і надання психологічної допомоги; стрес та можливості подолання наслідків стресу; агресія та фрустрація, можливості зниження агресивної напруги, діагностика та корекція егоцентризму; вплив засобів масової інформації на психічну діяльність і стан особистості, вплив комп'ютерних ігор на формування психологічної залежності людини.

Завдання вивчення дисципліни полягає у формуванні відповідних психологічних знань, навичок та умінь.

Студенти повинні в результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи психогієни»

знати:

- прикладні можливості психолога в школі;
- умови нормального функціонування психічної діяльності людини, а також її розвитку;
- умови, при яких з'являються розлади в его-системі та психічна діяльність людини функціонує неефективно;
- історію становлення сучасних підходів до надання психологічної допомоги особистості;
- особливості взаємодії консультант-клієнт у процесі надання психологічної допомоги;
- етичні засади психологічної допомоги;
- основні типи складних життєвих ситуацій та види реакцій на них залежно від особистісного типу;
- стратегії кризового консультування;
- принципи побудови психологічного інтерв'ю;
- вигорання внаслідок професійної діяльності консультанта та шляхи його запобігання;
- особливості надання психологічної допомоги окремим категоріям клієнтів.

вміти:

- розрізняти важкі психічні стани;
- користуватися засобами саморегулювання;
- діагностувати деякі важкі психічні стани (тривожність, егоцентризм тощо).
- впроваджувати принципи психологічної роботи в процес надання психологічної допомоги клієнтам;
- планувати проведення психотерапевтичного інтерв'ю з метою вивчення головних психологічних проблем клієнтів;
- збирати інформацію про психологічні проблеми клієнтів;
- усвідомлено використовувати техніки психологічної допомоги;
- наснажувати клієнта на розв'язання його психологічних проблем;

- оцінювати реакцію клієнта на застосовані мікро техніки та загальний результат надання психологічної допомоги.

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Основна мета і завдання курсу полягають у ознайомленні майбутніх психологів з основними поняттями індивідуально-психологічного консультування, структурою й історією становлення даної дисципліни, а також в оволодінні основними загальноприйнятими в даній науці методами надання психологічної допомоги в умовах спеціальних установ по типу психологічної служби при немедичних організаціях.

Навчальний курс містить такі теми: Загальна теорія консультування. Консультативна практика. Етичні принципи консультативної роботи. Формування консультативних навичок: розпізнавання експресії обличчя і поз, виразних рухів та міміки і т. ін. Принципи побудови зворотного зв'язку в процесі консультування. Поради. Емпатія та її роль в процесі консультування. Консультативні установки. Стадії консультування: встановлення контакту та з'ясування проблеми, робоча стадія, прийняття рішення.

ПСИХОЛОГІЯ СПОРТУ

Мета курсу полягає у оволодінні студентами загальними відомостями про основні теоретичні здобутки у галузі психології спортивної діяльності, мотиваційної та емоційно-вольової сфери спортсменів, соціально-психологічні особливості спортивної команди та уміннями в галузі практики спортивного психолога.

Зміст курсу містить такі розділи: Теоретико-методологічний базис психології спорту. Концептуальні засади психології спорту. Соціально-психологічні особливості професійної діяльності психолога у спорті. Психологічна характеристика спортивної діяльності та особистості спортсмена. Психологічні основи ефективності тренувального процесу. Соціально-психологічні аспекти спорту. Проблема лідерства і командної взаємодії у спорті. Психологія діяльності тренерів спортивних команд.

ОСНОВИ ПСИХОТЕРАПІЇ

Метою даної навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з основними сучасними напрямками психотерапії: основними поняттями, особливостями консультативного та психотерапевтичного процесу і психотехнік різних методів психотерапії, особливостями етапів психотерапії, елементами практичної психотерапевтичної роботи.

Завданнями є: ознайомити з основними сучасними напрямками психотерапії; сформулювати розуміння сутності психотерапевтичної допомоги, основних принципів та етапів роботи психотерапевта; сформулювати уявлення про вимоги до особистості психотерапевта; сформулювати розуміння основних

механізмів, засобів і технік психотерапевтичної роботи; ознайомити з основними сучасними напрямками психотерапії; ознайомити з основними методами роботи та психотехніками різних психотерапевтичних напрямків.

Даний навчальний курс складається з 2 розділів: теоретичні основи психотерапії та основні напрями сучасної психотерапії (психодинамічний, когнітивно-поведінковий, екзистенційно-гуманістичний).

ОСНОВИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Навчальна програма з дисципліни «Основи соціалізації особистості», що викладається для здобувачів I (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 053 Психологія має на меті розкрити основні зміни соціально-психологічних, культурних та суспільно-економічних реалій, що відобразились як на житті суспільства в цілому, так і кожної особистості зокрема. Людина стає не лише свідком, а й учасником зазначених трансформацій. Суспільні зміни знаходять відображення і в процесі соціалізації особистості. Вони безпосередньо впливають на формування пріоритетів як у її духовних і матеріальних цінностей, так суспільства.

Основними цілями курсу є ознайомлення та надання можливостей студентам проаналізувати та зрозуміти складний процес входження людини в соціальний організм суспільства, поступового перетворення на особистість задля формування умінь і навичок із сприяння її соціалізації.

ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ

Метою викладання дисципліни є розкриття сутності психологічних основ управління в цілому й освітніми організаціями, зокрема; здійснення аналізу процесу управління, розкриття його змісту, структури і психологічних компонентів.

В процесі вивчення дисципліни формується узагальнене і систематизоване знання з психології управління, а саме уявлень про феномени, загальні засади, структуру, функцію, методологію, історію розвитку й найхарактерніші сучасні тенденції; розкриваються соціально-психологічні особливості управління, психології управлінської діяльності, психологічних особливостей особистості й організації в управлінні; забезпечення психологічного компетентного супроводу управлінської діяльності людини; формування управлінської компетентності. В результаті вивчення дисципліни студенти оволодівають навичками аналізу психологічних особливостей особистості в управлінні, надання консультативної допомоги в організації управлінської діяльності, забезпеченні управління персоналом.

РОБОТА ПСИХОЛОГА З ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ

Метою даної навчальної дисципліни є висвітлення практичних шляхів взаємодії психолога і вчителя у сучасному навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи.

Завданнями є: ознайомлення студентів з психологічними особливостями і актуальними проблемами педагогічного колективу; засвоєння на теоретичному і практичному рівні можливостей психологічної служби у забезпеченні ефективної роботи закладів середньої освіти; формування у студентів практичних умінь і навичок просвітницької, психодіагностичної, корекційної та консультативної роботи з педагогічним колективом.

Даний навчальний курс складається з 2 розділів: основні форми і напрями роботи психолога з педагогічним колективом та технології роботи психолога з педагогічним колективом.

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ГЛИБИННОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Вивчення сучасних теорій глибинної психології є важливою умовою підготовки високопрофесійного фахівця-психолога. Знання особливостей прояву несвідомого у повсякденному житті і в процесі психотерапевтичної практики - ознака високої професійної майстерності психолога. Метою вивчення навчальної дисципліни є розширення уявлень студентів про специфіку глибинної психології, її сучасний стан, прикладне значення, розкриття актуальних питань сучасних напрямів психоаналітичної терапії як професійної діяльності та процесу психологічної допомоги.

Основними завданнями вивчення курсу є: опанування майбутніх фахівців знаннями про прикладне значення психоаналіз та сучасні напрями глибинної психотерапії, шляхи надання психологічної допомоги, конкретні психологічні методи та психотехніки, які використовуються у роботі з клієнтами в різних психологічних напрямках, оволодіння студентами уміннями та навичками застосування отриманих знань з основ психоаналізу у майбутній практичній діяльності.

Програма курсу містить такі розділи: історичні передумови розвитку глибинної психології та різновид шкіл в системі психоаналітично-орієнтованих методів надання психологічної допомоги людині; концептуальні основи та категоріальний апарат глибинно-орієнтованих теорій (психоаналіз З. Фрейда, аналітична психологія К. Г. Юнга, індивідуальна психологія А. Адлера, гуманістичний психоаналіз К. Хорні, психодинамічна парадигма Т. С. Яценко та ін.); специфіка та методи глибинно-психологічного підходу до терапії та надання психологічної допомоги суб'єкту у розв'язанні особистісної проблематики.